

Bij de watermolen van de molenaarsfamilie v.d. Eynden in Dommelen zijn grote dingen gaande. Er wordt hevig gebouwd aan een nieuwe mulderswoning op de fundamenten van de voormalige oliemolen die tegenover de korenmolen op de Dommel lag. De Van den Eyndens zullen binnen afzienbare tijd een groot feest te vieren hebben. Op de foto: molenaar Pan v.d. Eynden aan het werk.

Omkijkend naar Molendag '82

Molendag is weer voorbij. Minder fietsers op de been, konden we in de krant lezen. Maar op de molens drukte genoeg. Ontstellend druk bijvoorbeeld op de Volmolen in Epen, die natuurlijk profiteert van zijn status als molen in een beschermd natuurgebied van 'Natuurmonumenten'.

Maar ook zeer druk op de molen in Wervershoof. Die molen heeft kennelijk garen gesponnen bij de publiciteit in de buurtbladen naar aanleiding van de viering van het eerste lustrium. Adrie Peereboom zei bovendien, dat de drukte (750 mensen) ook wel iets te maken kon hebben met zijn kleine reclamekampagne in de vorm van een advertentie. Daarin had hij niet alleen gesproken van 'molendag', maar met opzet ook van een 'open dag'. Naar zijn idee kan dat een hoop mensen over de drempel hebben te gaan nemen, nu er een 'open' dag werd gehouden. Mis-

schien nemen wij te grif aan dat iedereen snapt dat-ie op molendag in de molen welkom is.....

Die molendagen hebben we overigens hard nodig om het publiek bij voortdurend op ons spoor te houden. Het is niet in de laatste plaats de vraag van het grote publiek die bakkers naar de molen drijft om produkten af te nemen.

Teveel zien bakkers het molenprodukt als een grondstof, die hen veel ongemak zal bezorgen en waar ze dus maar liever afblijven. Er moet een andere prikkel bijkomen - vraag van de klanten; de exclusiviteit van het aanbod - om hen over de streep te trekken. En pas dan kan het fenomeen optreden dat zij toegeven met molenmeel uitstekend te kunnen werken.

Nee.... de zaken op hun beloop laten is het laatste wat een (aktieve) wind- of watermolenaar zich kan veroorloven.

Riemensmeer, goed en goedkoop

Bij het lezen van het stukje "Goed en goedkoop" in de rubriek "Knap en Slim" in het nummer 43 van april '82 van "Van Haver Tot Gort" kwam mij de les "Drijfwerk-leer" aan de Molenaarsschool in Wageningen weer in herinnering.

Drijfwerk-leer was een belangrijke les in het programma van de school, daar in de toenmalige maalderijen veel drijfwerk werd toegepast, omdat men meestal maar één krachtbron had, n.l. een zuiggas- of dieselmotor, die via een uitgebreid drijfwerk met riemen de machines aandreef. Daarom werd les gegeven in het materiaal, het onderhoud hiervan en de riemberekeningen. Een riemberekening kwam dan ook praktisch altijd in de eind-examenopgaven voor.

Welk vermogen een riem over kan brengen hangt af van de volgende factoren:

- 1) de snelheid, waarmee de riem loopt
- 2) de diameter van de kleinste schijf
- 3) het verschil in diameter van beide schijven
- 4) de afstand tussen de beide assen

Het vermogen wordt uitgedrukt in kW of pk of in een kleinere eenheid, de kgm per sec., n.l. $\text{kg} = \text{kracht} \times \text{snelheid} = \text{m per sec.}$

Bij een bepaald vermogen is de kracht kleiner als de snelheid hoger is. De kracht moet zo klein zijn, dat de riem niet uit elkaar getrokken wordt. De snelheid van een riem is te berekenen met de formule:

$$V = \frac{\pi \times d \times n}{60}$$

waarbij V = de snelheid in m per sec.

$\pi \times d$ = de omtrek van de schijf, = 3,14 x de diameter in m.

n = het toerental per minuut delen door 60, omdat n per minuut is en V per sec.

Hoe sneller een riem loopt des te meer vermogen kan hij overbrengen of wat hetzelfde is: bij een bepaald vermogen kan de riem smaller worden als deze harder loopt.

We moeten ook rekening houden

met de diameter van de kleinste schijf, omdat deze bepaalt hoe groot het trekkende vlak is. Bij een grote overbrengingsverhouding en als de assen dichter bij elkaar liggen wordt het trekkvlak op de schijf ook kleiner.

Bij de aandrijving van een buil zijn al deze factoren ongunstig.

De riem wordt meestal te smal genomen en dan komt de narigheid, n.l. het slippen van de riem en dan moeten maatregelen genomen worden om dat te voorkomen. Dan grijpen velen naar de strooppot, zoals de Heer Brassier. Begrijpelijk, maar het is wel funest voor de riem en de aandrijving.

Door de stroop wordt de riem hard en stug. Bovendien ontstaan er onregelmatige verdikkingen, zowel op de riem als op de schijven, omdat het in een molen altijd stuift en dit stof zich hecht aan de riem via de stroop. De kleefkracht gaat dan weer verloren, omdat de koek niet meer pikt en moet men weer stroop aanbrengen, hetgeen meestal in klodders gaat. Veelal gaat de riem door de koek scheef lopen. Bij het gebruik van de andere in het artikel genoemde riemensmeerpreparaten treedt doorgaans hetzelfde effect op.

De enige remedie om slippen te voorkomen, is een goed berekende breedte van de riem. Wil men de riem goed onderhouden, zodat deze soepel blijft, dan is het gewenst de riem af te nemen, goed schoon te maken met warm water, goed te laten drogen gedurende een nacht en dan de bovenzijde (niet het loopvlak) in te smeren met gewone levertraan (van de drogist, of die men vroeger wel gebruikte in het veevoer). Deze traan goed laten in-trekken gedurende een nacht, eventuele nog natte plekken droogwrijven en de riem weer op-leggen. Deze bewerking 1 à 2 maal per jaar herhalen.

Stroop toepassen is wel **goedkoop** maar niet **goed**.

L. Hartgerink
Oud-Leraar Molenaar
Tel. 08370 - 12800
Wageningen

Staartje subsidie

Er zit nog steeds een staartje in de fles, als je die beeldspraak tenminste mag gebruiken voor de subsidie die het ministerie van economische zaken aan het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde heeft verstrekt om promotie te maken voor het ambacht en zijn produkten. Dat staartje moet voor het einde van dit lopende jaar zijn opge-maakt en hoewel het om niet meer gaat dan een bodempje is het toch zeer de moeite waard voor het geld een goede bestemming te zoeken.

Om een nieuw molendagblad of iets dergelijks te maken is het te weinig. Om er bijvoorbeeld een goede voorlichtende diaserie over het werk van ons gilde van te maken zou het toereikend zijn. En die kant gaan precies onze gedachten heen.

Want we kunnen nu wel alles op alles zetten om meer bakkers voor ons produkt te winnen en ook het grote publiek op de hoogte te brengen van de typische karaktertrekken van het molenaarsvolkoren-meel, als we onze eigen gelederen niet versterken met liefst alle vakmolenaars die Nederland nog telt dan blijven we een zeer klein groepje met alle beperkingen van dien.

Niet dat een diaserie ons nu een, twee, drie al die andere collega's als medegildeleden in de schoot zal werpen. Natuurlijk hebben wij die verwachting evenmin als u. Maar wanneer wij op dit moment in molenaarsgezelschap te spreken komen over het werk, dat door het Amb. Korenmolenaarsgilde wordt verzet ten bate van het economisch welvaren van de korenmolenaar in Nederland, dan hebben we veel woorden en bitter weinig beeld. Woorden zijn prima, maar kun je ze wat kleur verschaffen dan werken ze heel wat overtuigender.

Indien wij erin zouden slagen een goede kernachtige reeks platen te laten maken van wat wij doen en van wat wij proberen te bereiken, dan menen wij daarmee meer aarzelende molenaars over de streep te kunnen trekken.

In Wervershoof draait de molen al vijf jaar voor de bakkerij

Het malen op de wind (en met waterkracht!) is al weer zó 'oud', dat we voortaan regelmatig uitnodigingen in de bus kunnen verwachten om eerste lustra mee te vieren met molenaars, die een mooi en rond aantal jaren met hun molen voor bakkers en particulieren aan het malen zijn. Was het vorig jaar de molen 'De Vrijheid' in Schiedam, die vijf jaar trouwe dienst aan een bakkerspubliek erop had zitten, op 22 april werd in Wervershoof op de molen van Adrie Peereboom een lustrum gevierd onder het motto 'Vijf jaar leven van de wind'.

In Wervershoof nemen de bakkers van het Echte Bakkersgilde in Noord-Holland de maalprodukten af van de molen 'De Hoop'. De molen is ondergebracht in een stichting, waarin de eigenares van de molen, de gemeente Wervershoof, een aantal Wervershovenaren, de Noordhollandse Echte Bakkers en de molenaars Adrie Peereboom en Frans Limbeek allemaal hun zegje hebben.

Tijdens de lustrumviering is duidelijk naar voren gebracht dat het molenbedrijf, op deze manier opgezet, meer dan alleen maar levensvatbaar kan zijn. In de vijf jaar van samenwerking tussen de molenaars en de ongeveer veertig afnemende bakkers is elk jaar meer meel bij de bakkers afgeleverd. Het ging daarbij vorig jaar alleen al om een bedrag van ruim zeshonderdduizend gulden.

Op 22 april waren vele tientallen belangstellenden naar de molen gekomen om het feest mee te vieren.

De burgemeester van Wervershoof lichtte de vang ten aanschouwe van bakkers, molenaars en andere genodigden. Op de molen zelf konden de bezoekers in ogenschouw nemen wat er aan 'De Hoop' in de loop der laatste jaren vertimmerd is. Opvallend daarbij is de grote houten silo, die in de molen is ingebouwd. Een broodnodige voorziening overigens, wanneer men weet,

dat de beide molenaars van 'De Hoop' wekelijks voor vijftien ton gemalen tarwe plus nog menig zakje bloem moeten zorgen.

Toch is 'De Hoop' nog niet helemaal klaar. De twee koppels kunststenen, waarmee op de wind gemalen wordt, worden allebei nog vervangen door blauwe stenen. En als de molen elektriciteit krijgt, betekent dat ook spoedig 'einde dienst' voor het diesel-agregaat dat de elektromotor van een derde (nood)koppel stenen bij langdurige windstilte tot nu toe aandrijft.

Een geanimeerd feest, met molenbaksels, volgde op het officiële gedeelte op de molen.

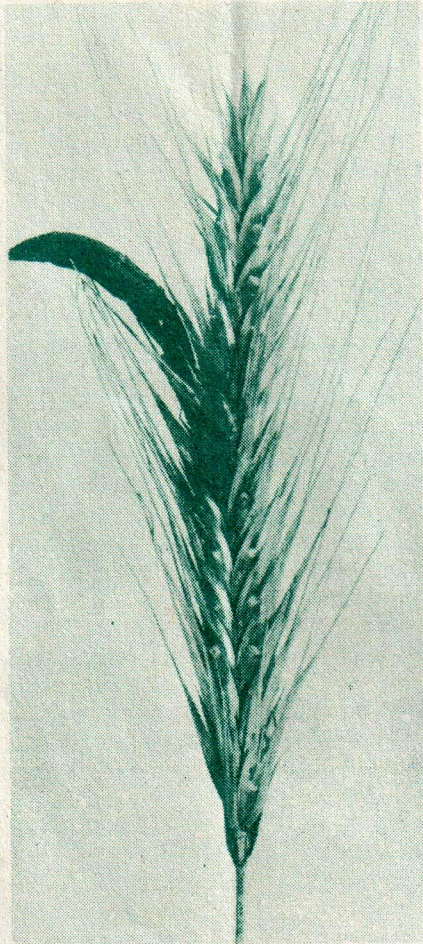
MOEDERKOREN SLOEG EUROPA MET HET HEILIG VUUR

Moederkoren. Claviceps Purpurea T. Zwam die zwarte korrels vormt in korenhalmen, zo maakt ons woordenboek er zich snel van af. Niets in dit zinnetje duidt op het eeuwenlang niet te stuiten leed, afgeworpen op de bevolking in het westen tot in de oudheid, door deze giftige schimmel, die zich als hanesporen vooral in rogge manifesteert. De franse naam voor hanespoor, ergot, vormt de basis voor de term ergotisme waarmee de verschijnselen van vergiftiging met moederkoren worden aangeduid.

De slachting, die moederkoren, onder vele generaties van mensen heeft kunnen aanrichten, is mogelijk geworden doordat niemand zich bewust is geweest van het bestaan van deze boosdoener. Zo goed als niemand tijdens de grote pestepidemieën van de middeleeuwen heeft geweten, dat de verwekker van de ziekte de pestbacil was die werd overgebracht door vlooiën, die op hun beurt een wijde verspreiding kregen door de aanwezigheid van ratten, zo goed heeft geen mens, die leed aan het Heilig Vuur, het Antoniusvuur of de Kriebelziekte, ooit vermoed dat zijn lijden veroorzaakt werd door moederkoren. Slechts een Duitse naam, Kornstaube, doet iets vermoeden van de banden die de ziekte had met graan. Toch heeft niemand daar ooit erg op doorgedacht, tot zeg maar rustig de vorige eeuw.

Wat was nu dit Heilig Vuur, deze Kriebelziekte, Holy Fire, Feu Sacré, Kornstaube, Krumme Jammer, dit Ignis Sancti Antonii?

Het begon met een kriebel over het hele lijf, alsof er allemaal kleine beestjes over het lichaam van het slachtoffer krioelden. Wie de ziekte kreeg voelde zich nu eens warm en dan weer koud worden. Langzaam werden de ledematen zwart en stierven af. Er traden krampen op en de lijders kregen afschuwelijke visi-

oenen. Men zegt, dat de meesten aan angst bezweken, voordat de ziekte hen zelf ten grave voerde. Niemand zal ooit precies weten hoeveel slachtoffers de ziekte heeft gemaakt. Honderdduizenden is vast niet een te grove schatting. Historisch is vastgesteld, dat in de veertiende eeuw een kwart van de hele Europese bevolking is uitgeroeid door een golf van epidemieën. Van de overlevenden waren veel mensen zwaar verminkt door het verlies van ledematen. Dat kan erop wijzen, dat het Heilig Vuur een groot aandeel heeft gehad in de slachting. Uit latere tijden zijn wat exactere cijfers bekend. Van de Duitse staat Württemberg weten we, dat er in 1634 in die staat 313.000 mensen woonden. Vijf jaar later waren dat er 61.000 en weer twee jaar later 48.000. In zeven jaar tijds werd de bevolking dus tot een zevende van het oorspronkelijke aantal teruggebracht. Oorzaken: de dertigjarige

oorlog en een paar epidemieën, waaronder het Heilig Vuur.

Vooraf het platteland

Het was vooral de bevolking op het platteland die van het Heilig Vuur te lijden had. Boeren hadden al in de gaten dat het ongeluk blijkbaar vooral hen trof die brood aten, bereid van korrels die al vóór het dorsen uit de aren waren gevallen. Men dacht dat verontreiniging van het graan de oorzaak van de ziekte was. De verdenking viel op de hederik, het onkruid dat men het meest tussen het graan zag. Zelfs Linnaeus was die mening toegedaan. Ook andere onkruiden werden als boosdoeners aangeduid.

Een volgende theorie was, dat de ziekte te vergelijken was met scheurbuik en het gevolg van het eten van bedorven brood, zonder dat daarnaast voldoende vlees werd gegeten. Op den duur kon men steeds vaker van boeren horen, dat het kwaad van doen had met het optreden van honingdauw, een schimmelaantasting, die inderdaad nauw verband houdt met het ontstaan van moederkoren in het graan.

In 1670 legde de Franse arts Thuillier precies de vinger op de wonde: hij noemde moederkoren als de schuldige.

Thuillier had veel van zijn patienten zien sterven aan het Antoniusvuur. Het enige wat hij voor de lijders kon doen was hen vastbinden aan hun bed tot de dood hun bevrijdde van hun waanvoorstellingen. Thuillier stelde vast, dat de ziekte niet besmettelijk was zoals de pest of de pokken. Verder constateerde hij dat de ziekte wel op het platteland woedde maar betrekkelijk weinig in de stad. Bij andere plagen was dat doorgaans andersom. Een derde feit was voor de dokter het meest opmerkelijk: rijken ontsprongen de dans; alleen armen leken door het Heilig Vuur te worden verteerd.

Een ziekte van armen

Thuillier telde het een bij het ander op. Als de ziekte niet besmettelijk was dan moest hij uit de onmiddellijke omgeving van de patient opdoemen. Omdat de ziekte op het platteland optrad, moest hij van het

platteland stammen. De ziekte moest worden veroorzaakt door iets waarmee alleen armen in aanraking kwamen.

Op een dag door de velden lopend werd de blik van de arts getroffen door de grote paarsige korrels in de roggearen op de akker. Opeens zag hij voor zich, hoe het oplaaien van het Antoniusvuur in zijn werk ging: de arme mensen van het land verzamelden de met hanesporen besmette aren van de rogge, maalden er een grof roggemeel van voor hun armzalig dagelijks brood. Rijken zagen dit zwarte brood niet op hun tafel. Voor hen was fijnere kost weggelegd.

De ontdekking van Thuillier in 1670 werd niet direkt overal bekend. Nog in het begin van de negentiende eeuw schreef de Zweedse Academie van Wetenschappen een prijsvraag uit om een antwoord te krijgen op de vraag wat toch wel de oorzaak kon zijn van de gruwelijke kriebelziekte in bepaalde gebieden, vooral in het jaar 1802. Nadat in 1805 hierop een bevredigend antwoord was ingediend, verbreidde zich langzaam maar zeker de kennis

Sedert het einde van de elfde eeuw organiseerde zich een grote groep mensen in een broederschap, die de Heilige Antonius tot schutpatroon had. Deze vrome lieden verzorgden de slachtoffers van het Heilig of Antoniusvuur zoveel zij in hun onwetendheid van oorzaak en gevolg konden. Als teken van hun beroep droegen zij een blauwe T op hun linkermouw of schouder, het symbool van de staf van Antonius. Dankzij het werk van de broederschap, ook ten bate van lijders aan andere ziekten, werd Sint Antonius de populairste heilige van de middeleeuwen in West-Europa.

dat moederkoren als veroorzaker van de ziekte moest worden aange merkt.

Gevaarlijk medicijn

Het wekt verbazing, dat niemand eerder dan de Fransman Thuillier het verband heeft gelegd tussen het voorkomen van moederkoren en de verschijnselen van de ziekte. De oude alchemisten gebruikten de hanesporen immers al heel lang. Barbiers in ons eigen land ontleenden aan de korrels geheimzinnige krachten om ongewenste zwangerschappen te onderbreken. In Württemberg gebruikten bakkers de ergots om er geboorteweeën mee op te wekken (vanwaar de naam moederkoren!). Als medicijn was moederkoren dus bekend en bovendien was bekend, dat het een gevaarlijk medicijn was, dat in maar heel kleine doses moest worden toegediend.

Hoezeer die omzichtigheid met het gebruik van moederkoren op zijn plaats is heeft de Zwitserse biochemicus dr. A. Hoffmann in 1943 ervaren. Op een namiddag naar huis fietsend onderging de geleerde een reeks van angstwekkende ervaringen. De hem vertrouwde omgeving nam onbekende kleuren en vormen aan en de korte weg naar huis leek plots tot een kilometerslang lint te zijn geworden. Het meest beangstigende hem, dat hij het gevoel had buiten zijn lichaam te leven. Na enkele uren verdwenen de vreemde gewaarwordingen.

De volgende dag ging dr. Hoffmann nauwkeurig na wat hij aan vreemde stof kon hebben binnengekregen. Het moest een alkaloïde zijn, een van de meer dan dertig die in het moederkoren waren ontdekt. De bewuste stof was Lysergine-Sauer-Diethylamide gedoopt.

Om zeker te zijn van zijn bevinding nam dr. Hoffmann opnieuw een heel klein beetje in van het spul. Eerst gebeurde er niets. Maar langzaam begonnen de vreemde verschijnselen terug te keren. Hij keek naar het flesje met de nieuwe chemicalie, dat glinsterde en groter begon te worden. Het flesje scheen te zweven en in levende kleuren te gloeien. Het etiket vulde zijn hele gezichtsveld en de drie codeletters L.S.D. dansten in het midden en bonkten in zijn hersenen. Hij meende krankzinnig te worden. Maar de volgende dag was hij weer gezond.

Dezelfde LSD, afgescheiden van het moederkoren, heeft in de jaren na de oorlog een gevreesde reputatie verworven als middel, waarmee je in een roes kon vluchten.

TE HOOL & TE GRAS

'Nooitgedacht! Arnemuiden in gebruik

Op molendag is in Arnemuiden de geheel gerestaureerde molen 'Nooitgedacht' - die halverwege 1977 tot de grond afbrandde feestelijk heropend. De restauratie heeft bijna vier ton gekost. Aanvankelijk wilde men de molen alleen voor het mooi restaureren en dus zonder binnenwerk. Gelukkig is men van dat onzalig plan teruggekomen.

De molen is nu zo opgeknapt, dat de zoon van de vroegere molenaar van Arnemuiden, de heer Meulenberg uit Serooskerke, er weer mee kan malen. Hij is dat dan ook van plan. Minstens eenmaal per maand en daarna zo vaak nodig is om aan de hopelijk groeiende vraag naar molenaarsmeel te voldoen.

'Bakkersmolen' Wildert in gebruik.

De molen, die de Vlaamse bakker Frans Demedts heeft laten zetten in Wildert (Essen), is nu helemaal bedrijfsklaar. Ook de omringende gebouwen - bakkerij en bakkerijmuseum(pje) - zijn klaar. Aanleiding voor de bakker/molenaar om veel belangstellenden naar de molen te nodigen voor een open dag.

Over de molen in Wildert hebben we in VAN HAVER TOT GORT van juli 1981 uitgebreid geschreven. Nu het hele complex klaar is, is het voor molenaars, die eens een leuk uitstapje willen, wellicht geen gek idee even naar Essen te wippen. Het ligt vlak onder Roosendaal.

Te koop gevraagd:

1 blauwe 16-er lopersteen of koppel blauwe 16-er stenen.

Molen 'De Hoop'

Wervershoof

tel. 02288-2720 (molen) of 02291-1729 (privé)

VAKANTIE

U kunt er alvast rekening mee houden, dat het sekretariaat van het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde wegens vakantie gesloten zal zijn van 9 juli tot en met 9 augustus.

In de familie

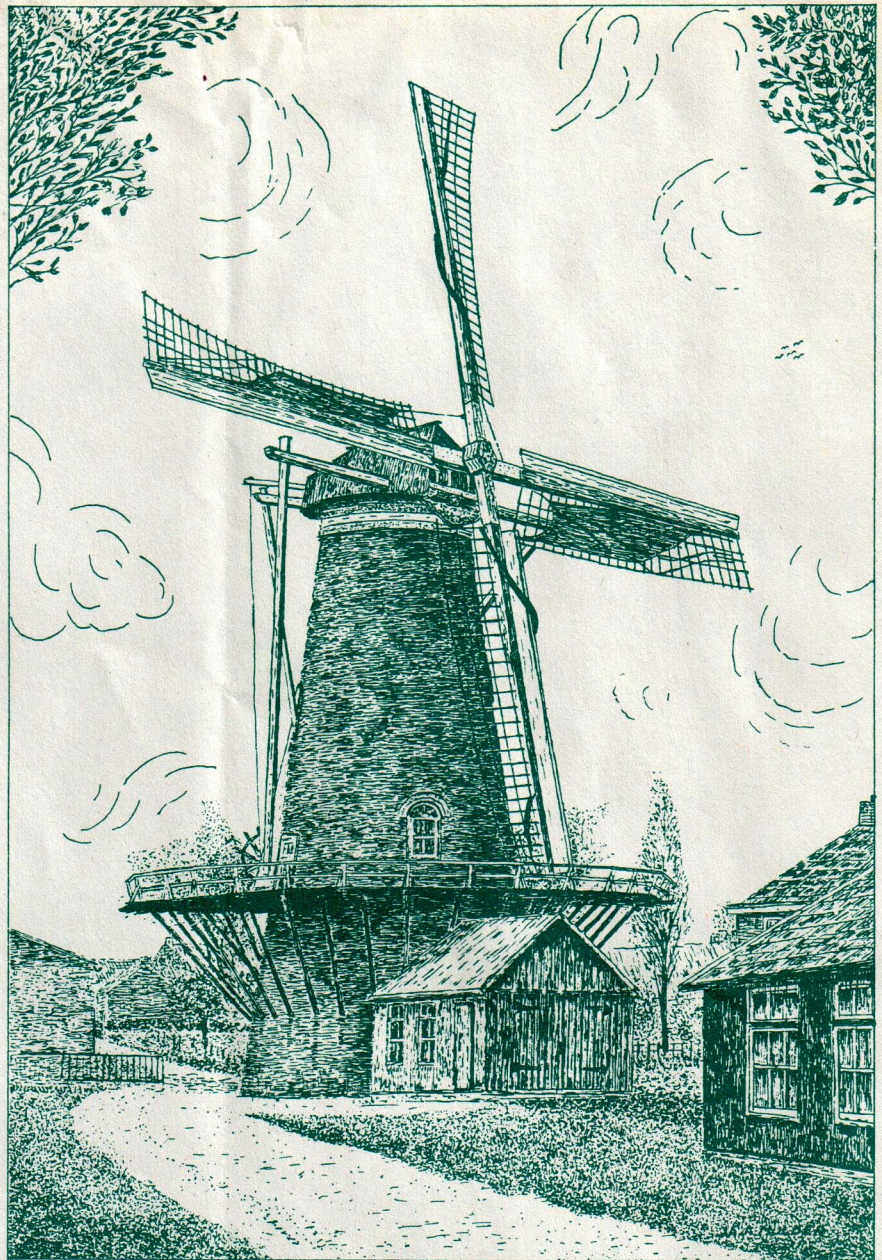
Na jaren van stilstand gaat de molen 'De Onderneming' in het Zeeuwse Wissenkerke weer 'kropmeel' voor de bakkers malen. Kennelijk is dat het moment geweest, waarop molenaar A. M. Verhage, uit het bekende molenaarsgeslacht van de Verhages, gewacht heeft om zich aan te melden bij het Amb. Korenmolenaarsgilde. De molen is inmiddels bezocht en de heer Verhage is als meester-molenaar in de boeken van onze club ingeschreven. De fa. A. M. Verhage & Zn. is als exploitant geboekt.

De 'Onderneming' krijgt nu al van tijd tot tijd boeren, voor wie boerengemaal ("mesting" genoemd in Zeeland) kan worden verricht. Sommige boeren willen immers graag een partijtje gerst of iets dergelijks laten malen om op de traditionele manier enkele varkens te mesten, zonder gebruik te maken van mengvoeders waarin allerlei preparaten zijn verwerkt. De boeren vinden dat dat beter en lekkerder vlees geeft.....

Als we het over de molen van Wissenkerke hebben, moeten we ook nog even de activiteiten vermelden van een vrijwillige molenaar uit Middelburg, die wellicht als leerling en t.z.t. als gezelschap zal worden aangemeld.

Op de molen 'De Vlijt' in Diever is in april Meine Willem Noordhoek geballoteerd en als gezelschap-molenaar bevallen in de ogen van ballotteurs Jochijms, ter Voorde en Voet.

Jan ter Voorde, zoon van molenaar J. ter Voorde in Hardenberg, is ook als gezelschap-molenaar geballoteerd. Dat gebeurt op de beltmolen in Ane. Als exploitant van de Aner Molen - eigendom van de Stichting De Aner Molen - is de fa. Gebrs. Ter

STELLING MOLEN "DE ONDERNEMING" 1860

WISSENKERKE.

Voorde genoteerd. Over de Aner Molen hebben we overigens in VAN HAVER TOT GORT eerder bericht in de nummers van december en januari.

Tot nu toe niet in deze rubriek vermeld: Frans Kroon, tot 20 februari leerling op de molen 'De Vrijheid' in Schiedam, is op die datum bevorderd tot gezelschap-molenaar. De ballotage verliep als een zonnetje.....

En dan nog wat informatie over de ballotages als gebeurtenis op zichzelf. Nu er van lieverlee steeds meer molenaars actief worden en zich aanmelden wordt de ballotageprocedure, met de aanschrijvingen van molenaars in een straal van 40 km, steeds beter benut. Bezwaren en contacten onderling over prijsvorming en kollegialiteit en gesprekken daarover met de bal-

lotagecommissies, als zij op de molens zijn, vormen een steeds belangrijker onderwerp. Soms dienen molenaars geen schriftelijk bezwaar in, maar gaan ze eerst eens een praatje maken of klimmen in de telefoon om op die manier langs hun neus weg hun bezwaren kenbaar te maken bij de kollega die zich aanmeldt. En dat is uiteraard de beste manier.....

Te koop:

**1 trieur (schoningsmachine)
cap. ongeveer 500 kg per
uur**

**1 builkist met bijpassende
motor**

**Korenmolen 'Windlust'
Radewijk tel. 05238 - 285**

Naar aanleiding van de reactie van de heer J. Scheirs in VAN HAVER TOT GORT nummer 44 op mijn artikel in het nummer ervóór "Weinig kosten, weinig kunde en maar malen jongens!" moet ik zeggen de indruk te hebben, dat hem de kern van mijn betoog niet is duidelijk geworden. Zijn reactie stel ik overigens op prijs, omdat de aangesneden materie feitelijk iedere korenmolenaar aangaat.

De zaak komt in wezen hierop neer: waarom gaat een amateur-molenaar konsumptiegraan malen en aan een bakker meel verkopen? Mijns inziens wordt deze vraag in kringen van amateur-molenaars te gemakkelijk afgedaan. Vandaar mijn betoog om aan te geven wat er zoal bij komt kijken om op een commercieel verantwoorde manier meel te produceren op een molen.

Verreweg de meeste meermalende amateur-molenaars hebben weinig of totaal geen inzicht in de fiskale, financiële en bedrijfseconomische kanten van het meermalen, zoals ook uit de reactie van de heer Scheirs blijkt. Door het negeren van deze, voor de molenaar zware, kostenposten worden weinig kosten gemaakt door een amateur-molenaar en is zijn meel voor bakkers financieel aantrekkelijk.

Een tweede aspekt, dat ik noemde en waarop de heer Scheirs geen antwoord geeft, is dat van de kwaliteit van de produkten. Indien een amateur-molenaar een konstante goede kwaliteit tarwemeel wil malen is mij dat uitstekend. Maar dan dient hij zich wel kollegiaal op te stellen. En aangezien er molenaars zijn die dat laatste bewust of onbewust nalaten, vindt er op verschillende plaatsen in ons land (bij het bestuur van het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde bekend) een stuk marktbederf plaats. De vakmolenaar, die zijn brood moet verdienen met malen, plukt van zo'n ontwikkeling de wrange vruchten.

Dit heeft niets te maken met de verdiensten van het gilde van vrijwillige molenaars met betrekking tot de wederopbloei van de windmaulderij. Dat staat bij mij buiten kijf. Het heeft wél te maken met het gemis aan werkelijkheidszin en kollegialiteitsbesef, om te denken dat een amateur-molenaar ook eenzelfde produkt als dat van de vakmolenaar op de markt kan brengen wanneer daar niet de schadelijke neveneffecten bij worden betrokken, die het gevolg zijn van deze handelwijze.

Wanneer een amateur-molenaar

veevoeder wil malen ontstaat een heel andere situatie. Het malen van gerst, mais e.d. bedreigt niemands (potentiele) broodwinning, er hoeft alleen met b.t.w.-afdracht rekening te worden gehouden en het is veel eenvoudiger.

Maar als men daarentegen toch tarwe wil malen, wat zijn dan de bezwaren om zich als deelnemer aan te melden bij het Ambachtelijk Korenmolenaarsgilde? Zo'n stap getuigt van een positieve, opbouwende instelling en daarbij zijn alle partijen het meest gebaat.

A. N. Peereboom
Wervershoof

En nog een aansluitend woord van de 'redactie':

In het artikel van Adrie Peereboom, dat bij Jan Scheirs niet zo best gevallen is, is er sprake van dat amateur-molenaars zich op de markt begeven, die de vakmolenaars voor zich aan het opbouwen zijn. Belangrijk is het daarbij in te zien dat het er niet om gaat welk gedeelte van die markt door de amateur-molenaars voor zich wordt opgeëist. In cijfers uitgedrukt is dat helemaal niet relevant. Wat wel belangrijk is blijkt uit dit extreme praktijkvoorbeeld.

Er is een geval geweest, waarbij een molenaar al jaren een vrij grote afnemer voorzag van meel. Op zekere dag verscheen een jonge, aankomende molenaar bij die klant met meel dat een stuk voordeliger in prijs was. Slot van het liedje was dat de bakker (de afnemer) zijn oorspronkelijke leverancier voor de keus stelde om of de levering maar te staken of de bakker een heel eind in de prijs tegemoet te komen. Zo niet, dan stapte de bakker over naar de nieuwe molenaar. En de molenaar in kwestie was zo goed niet of hij moest het prijsverschil halveren.

Jan Scheirs gaat er in het geheel niet op in, dat amateur-molenaars, als zij voor hun inkomen niet afhankelijk zijn van hun meelafzet (en alle heffingen en belasting e.d. niet afdragen), gerust wel het een en ander aan hun prijs kunnen 'doen'. Hij omzeilt ook de kern van

....en maar malen jongens!

het probleem namelijk dat een beroepsmolenaar met zijn gezin niet kan leven van zijn (zeer zeker aanwezige) molenliefde en vaktrots, maar met de molen een aanvaardbaar inkomen moet zien te verdienen. Daarmee heeft de beroepsmolenaar een totaal ander uitgangspunt dan de postbode, die in zijn vrije tijd een molen laat draaien. Diens inkomenspositie wordt pas bedreigd als de regering op het overheidspersoneel gaat bezuinigen. Waarmee niets gezegd wil zijn over de waarde van 's mans activiteiten voor de molen waarmee hij werkt.

Jan Scheirs zal zich niet realiseren, dat, als sommige molenaars hun meel goedkoper kunnen aanbieden dan de ander, zulks een psychologische invloed heeft op de markt. "Ahá... het kan dus goedkoper!" Nou dat kan het natuurlijk niet.

Erg leuk om in dit verband even te wijzen op het bestaan van ene Emiel Ratelband, bakker in Arnhem. Die heeft veertien dagen geleden de landelijke pers gehaald door zijn broden voor ver beneden de gulden te verkopen. Welke bakker je ook over deze kwestie spreekt: er zal er niet één zijn die zijn 'kollega' (wat een woord in dit verband!) gelijk zal geven.

Natuurlijk kan de broodprijs lager! Als je uitsluitend werkt met lieden die het jeugdloon verdienen, als je grondstoffen van dubieuze kwaliteit gebruikt, als je het met de kwaliteit van het eindprodukt niet nauw neemt, als je geen cent winst wil maken omdat die winst zolang wel uit andere bronnen (frietzaken) komt, omdat de stunt je eigenlijk best wat verlies waard is want je naam is op de lippen van iedereen, die niet slim genoeg is om jouw streken te doorzien! Dit is een uit de hemel gevallen voorbeeld om naar bakkers toe te verklaren waarom ook de vakmolenaar, die met zijn wind- of watermolen een bedrijf moet runnen, een bepaalde prijs móét vragen teneinde overeind te blijven.

Jan Scheirs verwijt Adrie Peereboom ongenueanceerd te zijn. Hij zou op die kwalifikatie zijn eigen

8 10 Jaar Vrijwillige Molenaars

Vrijwillige Molenaars zijn mensen die daadwerkelijk veel doen aan het onderhoud van molens. Officieel zijn zij daarmee tien jaar bezig geweest, want op 3 april werd in Arnhem het

tienjarig bestaan herdacht van het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Het is een lange dag geworden met hulding van pioniers, toespraken en het afwerken van een vergadergedeelte.

ren voor het gilde hadden verdiend, tot buitengewoon lid benoemd. Het ging om de heren Dick Prins (eerste voorzitter van het gilde), Zwijnenberg, Pouw en De Waard, die nu voorzitter is van de Ver. De Hollandsche Molen.

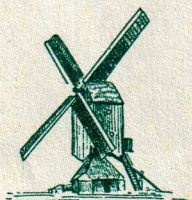
stukje nog eens moeten overlezen. Adrie heeft een ontwikkeling gesignaleerd waar niemand, die voorstander is van het herleven van het molenaarsambacht, gelukkig mee kan zijn. Alleen als allen, die op de een of andere manier bij molens betrokken zijn, zich ook in deze zaak solidair opstellen zullen korenmolenaarsbedrijven levensvatbaar blijken. En wanneer een amateur-molenaar graag voor een bakker een zak meel maalt moet hij zichzelf voortdurend afvragen of hij een goede kwaliteit maalt en of hij een prijs vraagt, die de nog zo kwetsbare markt niet om zeep helpt.

Redactie - Jan Houdijk

Het gaat de uit ca. 500 gediplomeerde vrijwilligers en 1090 betalende leden bestaande club voor de wind. Zózeer, dat je, als een tikje verbijsterd lid van het Amb. Korenmolenaarsgilde, te horen krijgt dat er geen bestemming is gevonden voor de subsidies over 1980 en 1981 van het ministerie van CRM, elk groot drieduizend gulden. Dat geld wordt teruggestort.

Tijdens de ochtendbijeenkomst werd aan een der mensen van het eerste uur, Evert Smit uit Wormerveer, het erelidmaatschap van het gilde verleend. Als 'edelsmit' werd hij met een mooie speld gedekoreerd. Later werden vier pioniers die ook al sedert 1967 (dus eigenlijk een 15-jarig bestaan!) hun spo-

De heer Van Veen van de laatstgenoemde vereniging bracht in zijn toespraak naar voren, dat er in de historie van het vrijwilligersgilde een driedeling te maken valt: er is sprake van drie duidelijk te onderscheiden perioden. De eerste jaren was er de zorg voor het behoud van de molens, waarvan er toen nog ca. 1000 waren. Dan begon de fase waarin veel gerestaureerd kon worden. En nu ligt al enkele jaren de nadruk op het behoud van het molenaarsvak en het onderhoud van het molenbestand. Voor dat laatste hebben de vrijwilligers zeer veel gedaan. Ze moeten er nog maar jaren mee voortgaan.

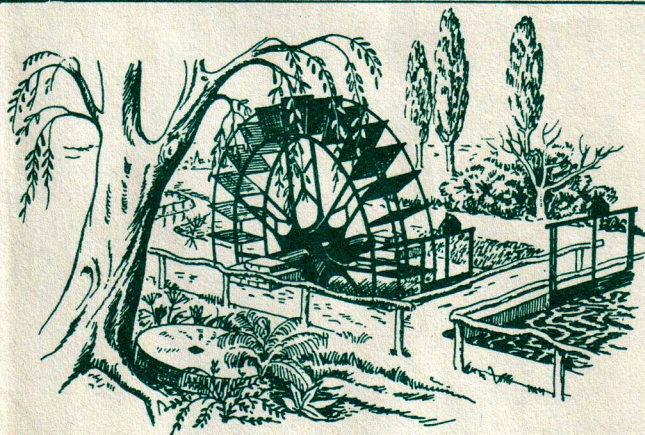
KUNSTMOLENSTENEN,
zowel voor de veevoeder- als voor de konsumptiemaalderij, kunnen wij u naar keuze leveren.

Ook maalstenen, speciaal geschikt om tarwe te malen.

Daarnaast kunnen wij leveren: nieuwe Duitse natuurstenen, de zg. "blauwe stenen".

Prijzen en leveringscondities op aanvraag.

A.H. Kees
Kunstmolensteenfabriek
en Molenaarsbedrijf,
Valkenswaardseweg 3
5595 CA LEENDE
tel. 04906 - 1207

De beste rogge om goed en heerlijk roggebread te bakken leveren wij uit voorraad af Maashees (N.Br.)

**CANADA /
AMERIKAANSE ROGGE**

Gestort / gezakt / gereinigd.

J.P. HAVENS GRAANHANDEL N.V.
Mgr. Geurtsstraat 41,
5823 AC MAASHEES (04782-353).